

Motion till riksdagen 2021/22:4569

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2021/22:161 Ökad likvärdighet för skolhuvudmän

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer att resurser till skolväsendet ska stärkas, säkras och fördelas efter ansvar och behov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en nationell riksnorm för skolpeng och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen ett flertal förändringar av skollagen i syfte att förändra hur resurser fördelas till huvudmän inom skolväsendet. Liberalerna välkomnar förvisso regeringens intresse för skolväsendets finansiering och resurser men ser betydande brister och svagheter i de förslag som regeringen presenterar. Sammanfattningsvis finns en betydande risk att regeringens förslag varken främjar skolans kvalitet, kunskapsresultat eller likvärdighet, detta samtidigt som bristerna och problemen i dagens system med hög sannolikhet kommer att kvarstå då regeringen valt att bortse från den avgörande frågan om vem som ska ha ansvar för finansieringen av skolväsendet.

Skollagen har redan i dag en bestämmelse om att resurser till utbildning inom skolväsendet ska baseras på elevernas olika förutsättningar och behov. I samband med Socialdemokraternas kommunalisering av skolväsendet framtogs staten ansvaret för skolväsendets finansiering. Decentraliseringen innebar att ansvaret för finansiering och resursfördelning splittrades till 290 olika kommuner. Det ger upphov till skillnader i skolsystemet, inte minst vad gäller finansiering och resursfördelning.

Regeringens förslag innebär således att de brister i resursfördelningen till skolväsendet som propositionen ämnar adressera i ett bästa utfall byts ut mot nya brister, detta då regeringen vill behålla dagens ordning där 290 olika kommuner fortsatt ska avgöra hur mycket resurser som ska gå till skolan och hur resurserna ska fördelas. Som både Lärarnas Riksförbund och Sveriges Skolledarförbund har anfört till regeringen borde i stället staten ta över hela ansvaret för de nämnda skolformerna. Regeringens ointresse för detta är fullkomligt. Tvärtom har regeringen gett den sittande utredningen om ett statligt huvudmannaskap (dir. 2020:140) ett tilläggsdirektiv med innebörden att det är helt andra åtgärder än förstatligande som ska genomföras (dir. 2022:11). Detta tilläggsdirektiv måste återkallas och utredningen återgå till sitt huvuduppdrag.

Vidare vill Liberalerna uppmana regeringen att som en första åtgärd återkomma till riksdagen med förslag om en riksnorm för skolpengen. Liberalerna vill understryka att det är långt ifrån tillräckligt men ett steg åt rätt håll och ett betydande kliv framåt i jämförelse med de förslag som ingår i propositionen.

Regeringen konstaterar i propositionen att förslaget om att kommuner ska kunna göra avdrag på resurser till skolor för att de har ett ansvar för skolplaceringar kommer att få konsekvensen att fristående skolor får lägre resurser. Då avdraget ska avgöras av varje enskild kommun riskerar det att ge upphov till än mer ökade skillnader i skolväsendet nationellt. Såväl regeringen som flera remissinstanser påtalar även att förslaget kan leda till ökad byråkrati och kostnad för kommunerna.

Konsekvenserna av förslaget med dess nuvarande utformning är att alla elever som går på en fristående skola kan drabbas. Som Idéburna skolors riksförbund har anfört till regeringen saknas det dock helt en analys av risken för att förslaget kommer att slå särskilt hårt mot mindre skolor i gles- och landsbygd, som ofta drivs av ideella eller ekonomiska föreningar och vars ekonomiska förutsättningar är knappa – det till skillnad från större utbildningsföretag, som ofta har betydligt bättre förutsättningar att kunna hantera ett bortfall av resurser.

Att alla elever på friskolor ska ges mindre resurser enbart för att de går på en friskola är inte försvarbart. Regeringens förslag synes bygga på antagandet att alla friskolor, till skillnad från de kommunala, kan skraddarsy sitt elevantal för att optimera det i förhållande till personalens och lokalernas storlek. I verkligheten finns dock en mångfald av friskolor och det är omöjligt att dra alla friskolor över en kam. Det finns fristående byskolor som kämpar med samma utmaningar som små kommunala skolor vad gäller att få resurserna att räcka när skolklasserna är små. Det finns fristående skolor som har ledig kapacitet att ta emot nya elever. Det finns fristående skolor med förutsättningar att ta samma områdesansvar för tillkommande elever som i vanliga fall ligger på de kommunala.

Liberalerna anser det rimligt att resurser fördelas efter ansvar och behov. Vi menar också att det är fullt orimligt att rösta igenom förslag som syftar till att minska skolors resurser. Regeringen motiverar förslaget om att göra avdrag på skolors resurser med att det ger ”positiva effekter för samhällsekonomin”. Att skära ned och spara in på skolor må leda till kortsiktiga besparingar för den kommunala byråkratin, men Liberalerna ser skolan som alltför viktig för att låta den behandlas som en kommunal budgetregulator. För att kunna satsa på skolan krävs mer resurser, inte mindre. För Liberalerna är resurser till skolan inte en utgift utan en långsiktig investering för såväl individens som samhällets frihet och framtid.

Liberalerna menar att det är fullt rimligt att genomföra en översyn av skolväsendets finansiering. En sådan översyn bör självfallet även genomlysas sådant som huvudmannens olika ansvar, resurserna till fristående skolor och utformningen av skolpengen. En

mer övergripande genomsyn, som Liberalerna vill ska utgå från att staten ska ha ansvaret för skolväsendets finansiering, får dock inte användas som ett svepskäl till att minska resurserna till skolväsendet. Liberalernas budgetalternativ visar med all tydlighet att det är fullt möjligt att reformera skolsystemet, och då även resursfördelningen, samtidigt som man satsar mer resurser på att stärka skolan genom statliga medel för ökad kvalitet, likvärdighet och förbättrade kunskapsresultat över hela landet.

Fredrik Malm (L)

Maria Nilsson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)